

HOLOCAUST – O TRAGEDIE A UMANITĂȚII

*Larisa ARSENI,
Maestru în Artă, bibliotecar*

Holocaustul nazist și Gulag-ul sovietic au făcut împreună zeci de milioane de victime. Fiecare – din rațiuni proprii și prin metode diferite. Naziștii au ucis oameni pe care-i considerau inferiori și de care nu se simțeau în niciun fel responsabili, în timp ce sovieticii și-au omorât și persecutat cetățenii proprii în virtutea unei utopii. Cele două fenomene, produse ale totalitarismului, au marcat un punct de cotitură în istorie, momentul în care oamenii au încetat să mai fie persoane, devenind cifre în cadrul unor statistici sau al unor cote și planuri de îndeplinit.

În fiecare an, la sfârșitul lui ianuarie, se face omagierea evreilor pieriți în masacrul Holocaustului. Este o catastrofă umană despre care trebuie să vorbim generațiilor tinere. Centrul Academic Internațional Eminescu, în colaborare cu studenții anului III și profesorii, în persoana domnului Emil Cojocaru, de la Colegiul de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”, au vernisat o expoziție de lucrări și sculpturi, care reflectă această temă cu genericul

Culorile unui genocid și au organizat o întâlnire cu două personalități notorii, ce au trăit în acea perioadă și cunosc, nu din auzite, ce-i Holocaustul, foametea, deportările forțate ale conaționaliilor noștri, lichidarea și dispariția fără urmă a multora dintre ei. Mă refer la invitații noștri, domnii Grigore Plămădeală, artist plastic, și Pavel Bălan, scriitor-cronicar, cineast, fotograf. Au mai fost prezenți elevii claselor a X-XII-a de la Liceul de Arte Plastice „Igor Vieru”, însoțiți de directorul adjunct pentru educație, profesoara de istorie, doamna Maria Lazăr.

Termenul „Holocaust” comportă anumite semnificații care necesită a fi clarificate. În sens general, termenul este folosit pentru a defini fenomenul deportării și uciderii a mai mult de șase milioane de evrei în timpul celui de-al Doilea Război Mondial de către Germania nazistă.

Deși specialiștii evrei insistă că termenul Holocaust ar trebui să se refere doar la poporul evreu, apare întrebarea: cum rămâne cu celelalte victime ale naziștilor. Vorbim de câteva milioane de oameni care au fost uciși în baza aceluiași principiu – cel rasial – și cu același scop: eliminarea raselor inferioare și, prin aceasta, purificarea etnică a spațiului destinat arienilor. Cea mai bună soluție ar fi: fără a diminua tragedia evreilor, este necesar să includem în definiția Holocaustului și celelalte victime ale politicii naziste. În așa fel, la cele șase milioane de evrei uciși li s-ar adăuga două milioane de polonezi, 2-3 milioane de prizonieri de război sovietici, între 200 000 și 500 000 (sau mai mult) de romi, 200 000 de persoane cu dizabilități și 15 000 de homosexuali.

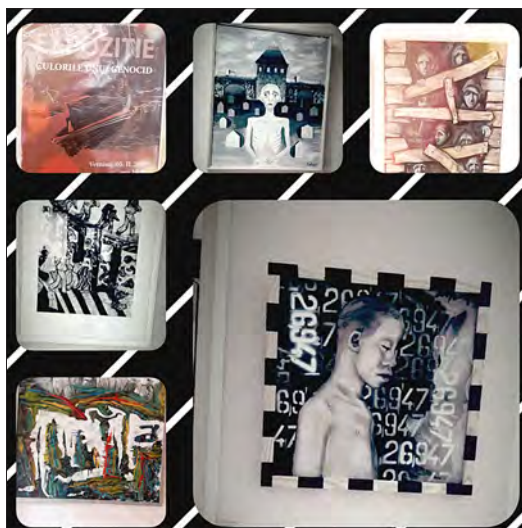
Termenul de „Gulag” este, aparent, unul mai loial din punct de vedere teoretic, fiind interpretat drept o pretinsă metodă de educa-re și reeducare prin muncă. În urma estimărilor, Gulagul sovietic a exterminat un număr mult mai mare de oameni decât Holocaustul. Astfel, numărul persoanelor trecute prin Gulag ajunge până la 14 milioane de oameni trecuți propriu-zis prin lagăr, alte 7 milioane deportate (nu includem aici numărul celor morți în Gulag). Savantul rus A. Soljenițin în cartea sa *Arhipelagul Gulag* spune: „Dacă mai includem în valurile care au inundat închisorile și pe toți cei care au fost striviți înainte de a fi ajuns în celula închisorii. Dar alte câteva milioane de oameni care au fost ucise în Uniunea Sovietică (executate, cu sau fără proces, sau exterminate prin înfometare) în perioada existenței Gulagului, care sunt victimele aceluiasi sistem...”.

Moderatoarea evenimentului, dna Larisa Arseni, îi salută pe cei prezenți, exprimându-și bucuria de numeroasa prezență. Conform tradiției, le vorbește despre marele poet Eminescu, care recent a fost omagiat printr-o amplă activitate cultural-artistică *Citim Eminescu*. Îi informează succint și despre motivele acestei întâlniri. Apoi îi oferă cuvântul dlui Emil Cojocaru, profesor, artist plastic. Dânsul ne vorbește despre expoziția vernisată *Culorile unui genocid*, care are în palmares mai multe ediții și care este una de prestigiu, pentru că cele mai bune lucrări sunt apreciate de un juriu profesionist și premiate. Li s-a oferit cuvântul tinerilor pentru a-și prezenta și a comenta lucrările expuse. Liviu Balan și Dan Cebotari au vorbit despre sculpturi, explicând ce i-a inspirat. Ceilalți, rând pe rând, au vorbit despre picturile lor: Ion Botezatu, Daniela Popescu, Anastasia Munteanu, Nina-Corina Luchieanțeva, Alexandru Țurcanu. Toți au conchis că este o temă complicată, necesită documentare și informare, nu doar imaginație. Moderatoarea a menționat că aceste lucrări, în timp, vor fi cele mai veritabile documente referitoare la tema în discuție – bineînțeles, dacă vor fi păstrate.

Domnul Emil Cojocaru l-a prezentat pe artistul plastic Grigore Plămădeală, care în anul ce s-a scurs a împlinit 80 de ani, fiind încă în plină activitate. Muncește mult, merge pe jos tot timpul și deseori este pus pe glume. Dar, mai ales, este pasionat de ceea ce face: orice și oricât i s-a spus, Grigore Plămădeală nu a renunțat – și nici nu are de gând să renunțe – la artă. Cu plăcere, dânsul le povestește celor prezenți despre activitatea sa artistică, care nu a fost una deloc ușoară, le demonstrează mai multe schițe ale unor lucrări

inedite. Unele prezintă Chișinăul de altădată, acel Chișinău care a rămas doar în picturile Domniei Sale. Cu regret, dar într-o formă șagalnică și amuzantă, atinge probleme sociale care ne dor pe toți.

Îi oferim cuvântul dlui Pavel Bălan, personalitate polivalentă cu o bogată și variată biografie de creație, un chip luminos și plin de esență, cu o voce domoală, care te îndeamnă să-l ascuți. Maestrul Pavel Bălan este un cunoscut cineast, regizor, operator, fotograf, autor de cărți, realizator de filme documentare și de ficțiune. Fiind la onorabila vârstă de 80 de ani, este în plină forță și mai are încă multe de făcut. Domnia Sa subliniază: „Orice lucrare de artă este o rugăciune”. Vorbește despre cea mai amplă și reprezentativă lucrare a sa *Rugă pentru Neam*, care conține reproduceri de icoane rare, de pictură și arhitectură bisericească, de fortificații din Moldova medievală, opere ecleziastice descoperite în muzee și locuri sfinte (de exemplu, pe muntele Athos sau la Putna), materialele fiind culese în România, Grecia, Ucraina, Polonia, Rusia și Republica Moldova. Maestrul mărturisește că a avut o educație creștinească încă din familie: „Port cu mine, de o viață, acel sacru ungher al casei părintești, cu icoana împodobită cu prosop și busuioc, cu candela veșnic aprinsă. Chipul milostiv al Sfântului Nicolae mă privea cu blândețe din icoana de cununie a părinților mei, moștenită de la bunici. Știam că orice aș face, mă vede Cel de Sus”. Credința în Bunul Dumnezeu îi este mediul de existență și de sprijin în tot ce face, și rămâne a fi în continuare. Femeia de alături, soția sa, doamna Valentina, care l-a sprijinit mereu și

acum, este fiica celui mai mare duhovnic de după război din Basarabia, arhimandritul Damian.

„Salvarea noastră e credința. Dumnezeu m-a ajutat ca lumina candelii de acasă să nu se stingă niciodată, să-mi lumineze și astăzi drumul vieții”, zice Pavel Bălan. „Fiecare om are viziunea și filozofia vieții sale. A dumneavoastră care e?”, îl întrebă moderatoarea. Dânsul răspunde fără ezitare: „Să nu faci rău, să stimezi bătrânii și copiii”. Ar mai fi și altele, dar, vorba proverbului, „ușor de zis – greu de făcut”, dar nu imposibil. Astfel, credința și iubirea de tot ce e frumos îi sunt steaua călăuzitoare. Cei doi feciori, rodul dragostei, îl prețuiesc și îl ajută material în realizările sale.

Tinerii ascultă și privesc cu mare interes, când maestrul le prezintă cartea *Rugă pentru Neam (Arta moldovenească din veacurile XIV-XX)*. O istorie în imagini, care denotă bogăția și valoarea spirituală a Neamului nostru. O muncă titanică, făcută cu multă inspirație și pasiune.

Cu un cuvânt de mulțumire se adresează organizatorilor, invitaților și tinerilor artiști plastici doamna Maria Lazăr. Astfel de întâlniri sunt niște momente de înălțare a sufletului și spiritului, a speranței, căci binele și frumosul nu vor dispărea nicicând, ci vor dăinui prin acești tineri și prin lucrările lor. Toate le fac oamenii: și cele bune și, mai ales, cele rele. Avem nevoie de oameni de calitate, cu frică de Dumnezeu în suflet și cu iubire de oameni. Doar atunci va dispărea dorința de supremație asupra altora, nu vor mai fi catastrofe și masacre masive de oameni. Omul este creația lui Dumnezeu cu drepturi și responsabilități egale. Toți avem doar un Cer și un Pământ.

La sfârșitul întâlnirii dna Elena Dabija a stat de vorbă cu tinerii, povestindu-le lucruri neștiute de ei despre Eminescu.

În semn de mulțumire, autorilor lucrărilor expuse le-am înmânat diplome. Am făcut poze pe fundalul expoziției pentru amintire.